

Hans van Soest

Ene bezuiniging gaat door, de andere niet

Politiek commentator Hans van Soest schrijft wekelijks over Haagse zaken die ons allemaal aangaan.

Met Prinsjesdag voor de deur is dit voor velen hét moment om nog eens te protesteren tegen de voorgenomen bezuinigingen van het nieuwe kabinet. Wie weet blijken regeringspartijen er gevoelig voor. Maar dat is zelden zo. Bezuinigingen die zijn afgesproken worden alleen afgezwakt als het politiek opportuun is.

Deze week demonstreerden de universiteiten en hogescholen. Er wordt voor honderden miljoenen gekort op het hoger onderwijs. Bij de opening van het academisch jaar maandag zei ook onderwijsminister Eppo Bruins (nu namens NSC) de bezuinigingsplannen 'pijnlijk' te vinden. Hij begrijpt de zorgen 'heel goed'.

Waarom hij dan minister is geworden? „Eppo heeft een messiascomplex”, zeggen ze bij de ChristenUnie, de partij waarvan Bruins tot voor kort lid was. Bruins heeft geen vrienden gemaakt door tegen de wil van de partij in toe te treden tot het kabinet. „Eppo gelooft echt dat hij door dit te doen nóg erger kan voorkomen.”

Nou kan er echt wel efficiënter met geld worden omgegaan in het onderwijs. Deze week kwam er aan de Universiteit Utrecht bijvoorbeeld een

nieuwe leerstoel voor 'post- en dekoloniale literaire kritiek en hedendaagse theorieën over subjectiviteit'. Het klinkt niet bepaald als iets onmisbaars. Maar los van sommige onzinzaken: vraag eens aan studenten hoe de kwaliteit van het onderwijs nu is. Het piept en het kraakt. Investeren in onderwijs en wetenschap is belangrijk om in de toekomst ons geld te kunnen blijven verdienen, riepen ook regeringspartijen voorheen.

Ondertussen valt in Den Haag te proeven dat een andere bezuiniging mogelijk wél van tafel gaat: de voorgenomen versobering van de giftenaftrek. Wie schenkt aan een goed doel, mag dat nu aftrekken van de belasting. Het kabinet wil er een tandje af. Maar de coalitiepartijen hebben steun nodig van de oppositie in de Eerste Kamer. En dus moeten er ook een aantal van hun wensen ingewilligd worden. Daarbij tellen niet zo zeer argumenten, maar gaat het om politiek: hoe schrappen we een meerderheid bij elkaar?

Meer geld voor onderwijs is een speerpunt van D66 en GroenLinks-PvdA. Dat zijn partijen waar de coalitie liever geen zaken mee doet. Wel wordt gelonkt naar CDA, ChristenUnie en SGP die als redelijker worden gezien. Zij profileren zich juist als partijen die zich inzetten voor het maatschappelijk middenveld en vinden goede doelen belangrijk. En zo gaat de onderwijsbezuiniging wel door en die op de giftenaftrek waarschijnlijk niet.

Maar is de giftenaftrek echt nodig? In 2023 kreeg de fiscus door de aftrek 447 miljoen euro minder binnen. In maart concludeerde SEO-onderzoek dat de huidige regeling 'ondoelmatig' is. Met een lagere aftrekpost zoals het kabinet van plan is, gaat er nog bijna evenveel naar goede doelen maar kost het de overheid veel minder.

Dat de versobering mogelijk toch sneuvelt, verbaast hoogleraar fiscaliteit Peter Kavelaars (Erasmus Universiteit) niets. „De goeddoelenlobby is heel sterk en invloedrijk in Den Haag. En het klinkt natuurlijk heel onsympathiek: het kabinet wil bezuinigen op geven aan goede doelen. Maar schaf die regeling af! Je geeft toch omdat je een doel een warm hart toedraagt? De belastingdienst is er ook niet blij mee, omdat misbruik lastig is te controleren, net als de uitvoering. En: iedereen wil een simpeler belastingstelsel met minder aftrekposten, maar dit moet wel blijven?”

Als fiscalist ergert Kavelaars zich ook aan één specifieke 'uitwas' van de giftenaftrek: „Familiebedrijven of vermogenden die een eigen stichting oprichten om goede doelen te steunen, hun geld zo aan hun eigen stichting schenken en daar dan belastingvoordeel voor krijgen. Dat is een rare constructie. Prima als er geld naar goede doelen gaat, maar we weten dat wie minder verdient minder gebruik maakt van de regeling. Ik zeg zeker niet dat rijkere mensen geen goede bedoelingen hebben, maar we weten dat het fiscale aspect bij hun gift wel vaker meespeelt. En dat de politiek daar gevoelig voor is, kan ik toch niet los zien van het feit dat politieke partijen zelf ook een goeddoelenstatus hebben.”

Vraag aan studenten hoe de kwaliteit van het onderwijs nu is. Het piept en het kraakt

In beeld

Deze foto's haalden afgelopen week de krant niet, maar ze zijn te bijzonder om ze u te onthouden.

Dick Schoof? „Aardige gozer”, vindt Vince van der Putten. De 18-jarige mbo'er ontmoette de premier toen laatstgenoemde op werkbezoek was bij mbo-instelling Scalda in Vlissingen. „Hij is een relaxte gast, geïnteresseerd.” FOTO ANP

De Filipijnse koerier Christian Navarro Lacson en zijn Kwak Kwak zijn onafscheidelijk. Voor de zekerheid draagt de eend een poepluier. FOTO GETTY IMAGES

Met de benenwagen over de snelweg, het kon vorige week op de vernieuwde ring rond Groningen. Het uitje veroorzaakte een heuse mensenfile. FOTO ANP

Peddelen voor popcorn. Bezoekers van de World Climate Industry Expo in Busan, Zuid-Korea, fietsen een maaltje bij elkaar via een hometrainer die stroom opwekt. FOTO AFP

Een must-see voor alle Swifties: Taylor Swift is (tijdelijk) vereeuwigd in een maisveld. Een akkerbouwer in Ohio, Verenigde Staten, heeft voor de populaire zangeres 6 hectare landbouwgrond uitgetrokken. FOTO AD